

*Thời gian làm bài: 180 phút (không kể thời gian giao đề)
(Đề thi có 01 trang)*

Ngày thi: 07 tháng 9 năm 2019

ĐỀ BÀI

Câu 1 (8,0 điểm)

Điều mà con người cần nhất chính là...

Câu 2 (12,0 điểm)

Chế Lan Viên từng viết:

"Anh chỉ là một giọt nước thôi như các giọt

Chỉ vì ở trong bể thôi nên anh đã mặn như đời"

Anh / chị hiểu thế nào về những câu thơ trên? Hãy chia sẻ những suy nghĩ của anh / chị về vấn đề Chế Lan Viên đặt ra trong những câu thơ ấy.

.....Hết.....

Họ và tên thí sinh:Số báo danh

Chữ ký giám thị 1:Chữ ký giám thị 2

HƯỚNG DẪN CHẤM
ĐỀ THI HỌC SINH GIỎI CẤP TRƯỜNG
NĂM HỌC 2019 - 2020

(Hướng dẫn chấm gồm có 05 trang)

A. YÊU CẦU CHUNG

- Hướng dẫn chấm chỉ mang tính chất định tính, vì vậy giám khảo phải nắm được nội dung trình bày trong bài làm của thí sinh, tránh đếm ý cho điểm. Vận dụng linh hoạt hướng dẫn chấm, sử dụng nhiều mức độ điểm một cách hợp lí, khuyến khích những bài viết có cảm xúc, sáng tạo.

- Học sinh có thể làm bài theo nhiều cách nhưng nếu đáp ứng những yêu cầu cơ bản của đề, diễn đạt tốt vẫn cho đủ điểm.

- Điểm bài thi có thể cho lẻ đến 0,25 điểm và không làm tròn.

B. YÊU CẦU CỤ THỂ

Câu 1 (8,0 điểm)

a. Về kĩ năng

Biết cách viết bài văn nghị luận xã hội, bố cục rõ ràng, lập luận chặt chẽ, có sức thuyết phục, văn viết mạch lạc, trong sáng, không mắc lỗi chính tả, dùng từ hoặc đặt câu.

b. Về kiến thức

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo các ý cơ bản sau:

Ý	Nội dung	Điểm
1	Nêu vấn đề cần nghị luận	0,5đ
2	a. Làm rõ chủ đề: - Con người: sinh vật bậc cao của tạo hóa, có đời sống vật chất ngày càng đạt tới văn minh, hiện đại, có đời sống tinh thần ngày càng phong phú. Con người vừa là thực thể tự nhiên, vừa là thực thể xã hội. - Cần: không thể không có, nếu không có thì sẽ có hại. - Cần nhất: yêu cầu / nhu cầu bức thiết, quan trọng nhất, không thể thiếu, nếu thiếu sẽ gây ra những tổn hại nghiêm trọng. => Nhu cầu mang tính tất yếu và đặc thù của con người, nhờ có điều đó, con người trở nên người hơn.	2,0 đ
3	b. Lý giải vấn đề: b.1. Con người cần những gì? Điều gì con người cần nhất? - Trên thực tế, con người cần có nhiều thứ: Cần vật chất để	3,0 đ 1,0

	<p>đáp ứng nhu cầu sinh tồn và một phần nhu cầu tinh thần. Cần được tôn trọng để có lòng tự tôn và sự tự tin vào giá trị bản thân. Cần danh tiếng để tự hào về giá trị bản thân. Cần thành công để tự tin hơn vào chính mình. Cần sự nghiệp để tìm kiếm giá trị, thể hiện năng lực...</p> <p>- Tuy nhiên, cần xác định “ điều con người cần nhất ”: Thí sinh có thể có nhiều cách lựa chọn khác nhau, miễn là sự lý giải hợp lý, có sức thuyết phục.</p> <p>b.2. Vì sao điều đó là điều con người cần nhất?</p> <p>Thí sinh cần có cách lý giải hợp lý, thuyết phục cho lựa chọn của mình</p>	2,0
4	<p>Bàn luận, mở rộng vấn đề</p> <p>c. Bàn luận, mở rộng:</p> <p>c.1. Làm thế nào để con người có được điều mình cần nhất?</p> <p>- Hình thành kế hoạch để theo đuổi, nắm bắt điều mình cần.</p> <p>- Nỗ lực thực hiện phương án, cách thức đã lựa chọn.</p> <p>c.2. Ngoài việc quan tâm đến điều cần nhất, con người cần quan tâm đến điều gì?</p> <p>- Cái mà mình đang có.</p> <p>- Điều mà thế giới này cần ở con người.</p>	<p>2,0 đ</p> <p>1,0</p> <p>1,0</p>
5	Kết luận, rút ra bài học	1,0 đ

Ghi chú: Nếu học sinh có những kiến giải riêng, hợp lý, thuyết phục thì giám khảo vẫn đánh giá, cho điểm (nhưng không vượt quá điểm tối đa của từng phần).

Câu 2 (12,0 điểm)

a. Về kĩ năng:

- Biết cách làm bài văn nghị luận văn học, bố cục rõ ràng, vận dụng tốt các thao tác lập luận.
- Biết cách chọn và phân tích dẫn chứng để làm sáng tỏ vấn đề nghị luận.

- Bài viết mạch lạc, trong sáng, có cảm xúc, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp.

b. Về kiến thức:

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo các ý cơ bản sau:

Ý	NỘI DUNG	ĐIỂM
1	Giới thiệu được vấn đề nghị luận	0,5
2	Cắt nghĩa: <ul style="list-style-type: none">- “Chỉ là”: một cách nói khiêm nhường, giản dị.- “Giọt nước”: nhỏ bé, bình thường như bao cá thể khác, bao người khác.- “Ở trong bể”: ở giữa cuộc đời rộng lớn - nơi có đủ cả sóng gió bão tố và phút giây phẳng lặng êm đềm, có muôn sắc màu phong phú và cả sự mặn mòi của vị đời.- “Mặn”: sự sâu sắc, đậm đà - ở đây là đậm vị đời, đậm chất muối của đời - cơ sở quan trọng tạo nên chất muối của thơ. <p>Câu thơ Chế Lan Viên là sự thể hiện ý thức của một người nghệ sĩ về cơ sở tạo nên chất muối của thơ, của tâm hồn nhà thơ là do vị mặn của đời để từ đó khẳng định sự cần thiết phải hòa nhập với cuộc đời của mỗi nhà thơ nói riêng, mỗi người nghệ sĩ nói chung: chỉ khi đắm mình vào cuộc sống, hấp thụ tất cả vị mặn của đời thì thơ mới có được chất muối của đời, tác phẩm mà anh sáng tạo ra mới thực sự có giá trị.</p>	2,0
	Lý giải: <ul style="list-style-type: none">a. Vì sao nhà thơ, nhà văn cần gắn bó để cảm nhận và hấp thu vị mặn của đời?<ul style="list-style-type: none">- Không một nhà thơ, nhà văn nào có thể sống cách biệt với cuộc đời.- Cuộc đời không chỉ là nơi sống, nơi hình thành các mối quan hệ của đời sống mà còn là nguồn đề tài để khơi dậy những ý tưởng, cảm hứng, nguồn chất liệu vô cùng phong phú để xây dựng hình tượng nghệ thuật trong quá trình sáng tạo của mình. Sống đầy đủ, sống sâu cuộc sống của con người, nghệ sĩ mới có thể có những rung động, cảm xúc sâu sắc, mãnh liệt, những phát hiện, suy nghĩ thâm thúy.	4,0 2,0

<p>- Khi nhà thơ, nhà văn xa rời hiện thực đời sống, sáng tác của nhà thơ không nói được những vấn đề bức thiết của cuộc sống thì sẽ ít giá trị.</p> <p>b. Cái mặn của đời thấm vào nhà thơ, nhà văn bằng con đường nào?</p> <p>- Tàn bộ đời sống vật chất và tinh thần, toàn bộ không gian văn hóa - xã hội sẽ tác động đến nhận thức và tình cảm của nhà thơ, làm nảy nở lên những cảm xúc, những nhận thức về con người và cuộc sống để hình thành và hoàn thiện dần con người bên trong của chính mình.</p> <p>- Bằng khả năng rung cảm mãnh liệt, bằng tâm hồn giàu cảm xúc, nhạy cảm, tinh tế, bằng năng lực thụ cảm và sáng tạo đặc biệt, nhà văn, nhà thơ hấp thụ vị mặn của đời và biến nó thành chất liệu cho hoạt động sáng tạo thơ ca nói riêng, văn chương nói chung.</p> <p>- Mỗi nhà thơ, nhà văn sẽ có con đường riêng để tiếp nhận tác động của đời sống và hướng đi riêng trong lựa chọn chất muối của đời.</p>	2,0
<p>Bàn luận, mở rộng:</p> <p>a. Nhà thơ, nhà văn cần trung thực, không nên bi quan, cũng không nên tô hồng hoặc nuôi dưỡng những ảo tưởng về cuộc sống. Trung thực, thẳng thắn, vạch cái xấu, vun cái tốt, nhìn vào thực tại còn nhem nhóc bề bộn và hướng tới những giá trị nhân văn của đời sống là con đường cần đi của văn chương muôn đời.</p> <p>b. Cuộc sống là chất liệu. Từ chất liệu sẵn có, bằng bàn tay, con mắt, ý tưởng sáng tạo của mình, người nghệ sĩ sẽ biến nguyên liệu thô thành thành phẩm có giá trị đích thực. Vai trò người nghệ sĩ là không thể thiếu trong hoạt động sáng tạo nghệ thuật. Quan điểm đạo đức - thẩm mỹ, lập trường chính trị, tầm vóc tư duy, tài năng sáng tạo, công phu trong tìm kiếm, chắt lọc, lựa chọn cả chất liệu đời sống và phương thức, phương tiện biểu hiện của nhà văn... chi phối rất nhiều đến khả năng tiếp nhận hiện thực và nắm bắt, xử lý các vấn đề của đời sống ở nhà văn, nhà thơ.</p> <p>c. Mối quan hệ giữa vị mặn của đời (khách quan) với cái tôi và tài năng nghệ sĩ (chủ quan) trong văn chương là mối quan hệ tương tác hai chiều:</p> <p>+ Cuộc sống tác động đến nhà văn, nhà thơ, khơi dậy ý tưởng, đề tài, cảm hứng sáng tạo và là chất liệu để xây dựng hình</p>	<p>4,0</p> <p>1,0</p> <p>1,0</p> <p>2,0</p>

	<p>tượng, kiến tạo tác phẩm.</p> <p>+ Nhà văn, nhà thơ tiếp nhận thực tại đời sống, trải nghiệm cuộc sống để hình thành vốn sống. Từ vốn sống tiếp nhận mà sáng tạo tác phẩm như một cách hồi đáp lại những gì đã lãnh nhận, qua cách hồi đáp bằng tác phẩm mà tác động ngược trở lại cuộc sống thông qua tác động đến tâm hồn, nhận thức của con người.</p>	
3	<p>Đánh giá:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ý kiến là một gợi mở về bài học sáng tác: phải ngụp lặn trong biển đời, tìm lấy từ đó chất muối của đời để làm nên chất muối cho những sáng tạo nghệ thuật. - Ý kiến mới chỉ đề cập đến một khía cạnh, dù rất quan trọng, của hoạt động sáng tác. Để làm nên tác phẩm có giá trị, bên cạnh chất liệu hiện thực, vị mặn của đời rất cần sự chủ động, tích cực trong thái độ, cách thức nhập cuộc và khả năng đón nhận, sáng tạo riêng ở mỗi người nghệ sĩ. 	1,5 đ